

"Hän kuiskasi minulle
kolme kaunista sanaa.
Sijoitetun pääoman
tuotto."

Raisa, liiketalouden opiskelija, Lahti

OPINTO-OPAS 2011 – 2012

**Lahden ammattikorkeakoulu
Liiketalouden ala**

Liiketalouden koulutusohjelma 210 op
Johtaminen ja viestintä

Lahden ammattikorkeakoulu

LIIKETALouden KOULUTUSOHJELMA

Tutkinto

Koulutusohjelma johtaa liiketalouden ammattikorkeakoulututkintoon.

Tutkintonimike

Tradenomi

Laajuus

210 op, 3,5 vuotta

Liiketalouden perusopinnojen jälkeen opiskelija valitsee yhden koulutusohjelmansa suuntautumisalan, jossa voi edelleen erikoistua valitsemalleen asiantuntijuuspolulle.

Suuntautumisalat

Markkinointi

Taloushallinto

Johtaminen ja viestintä

Yrittäjyyspolku

Osaamistavoitteet

Opintojen tavoitteena on kehittyä työelämän yleisten osaamistavoitteiden sekä koulutusohjelmakohtaisten osaamistavoitteiden mukaiseksi asiantuntijaksi, joka selviytyy tulevaisuuden yritys-elämässä erilaisista työtehtävistä. Työelämässä selviytymiseen tarvitaan jatkuvaa itsensä kehittämistä, eettistä osaamista, viestintä- ja vuorovaikutusosaamista, kehittämistoiminnan osaamista, organisaatio- ja yhteiskuntaosaamista sekä kansainvälisyysosaamista. Näiden yleisten työelämävalmiuksien lisäksi eri koulutusohjelmilla on omat osaamistavoitteensa. Liiketalouden koulutusohjelmassa kehitetään liiketoimintaosaamista, kielitaitoa ja kansainvälisyysosaamista, kykyä kokonaisuuksien hallintaan sekä kannustetaan vaihtoehtoisia opintopolkuja tarjoamalla toisaalta monialaisen osaamisen ja toisaalta oman alan asiantuntijuuden kartuttamiseen.

Opintojen rakenne ja oppimisprosessi

Opinnoissa on keskeistä konstruktiiivisen, ymmärtävän ja soveltavan oppimisen periaate. Laajoja ammattialan asiakokonaisuuksia opitaan tiiviissä yhteydessä käytännön työelämään. Käytäntöä oppimiseen tuovat erityisesti ongelmanratkaisu-, case- ja projektioppimismenetelmät.

Perusopinnot

Tutkintoon sisältyy pääasiallisesti ensimmäisenä opiskeluvuonna suoritettavat koko ammattikorkeakoulun yhteiset opinnot (14 op) ja liiketalouden yhteiset perusopinnot (56 op). Perusopinnoissa opiskelija hankkii yleiset liiketoimintaosaamisen valmiudet ja valmentautuu tutkivaan oppimiseen.

Ammattiopinnot

Toisena ja kolmantena opiskeluvuonna opiskelija perehtyy valitsemansa suuntautumisalan erityisosaamiseen myös kansainvälisesti, soveltaa oppimaansa ja hankkii työyhteisössä tarvittavat tutkimus- ja kehittämisvalmiudet. Valitsemallaan suuntautumisalalla opiskelija voi valita oman asiantuntijuuspolkunsu ammattiopinnojen tarjonnasta. Ammattiopinnot muodostuvat moduleista, joissa aihealueen sisälle rakentuu laaja näkökulma tarkasteltavaan asiakokonaisuuteen.

Vapaasti valittavat opinnot (15 op) tukevat opiskelijan erikoistumista valitsemallaan polulla.

Työharjoittelu ja opinnäytetyö

Opiskelija soveltaa ja syventää ammatillista osaamistaan työelämässä toteutettavalla harjoittelujaksolla (30 op) ja soveltaa myös tutkijan taitojaan laatimalla työelämälähtöisen opinnäytetyön (15 op).

LIIKETALOUDEN KOULUTUSOHJELMA

Johtamisen ja viestinnän suuntautumisvaihtoehto 210 op

Koulutuksen tavoitteet ja sisältö

Opiskelija valmistuu johtamisen ja esimiestyön ja johtamisviestinnän osaajaksi. Hän hallitsee johtamisen strategisen ajattelun ja sisäistää kestäväen kehityksen mukaisen vastuullisen johtamiskäsityksen. Hän ymmärtää liiketoimintastrategian merkityksen ja osaa ohjata henkilöstöprosesseja. Hän hallitsee projektityöskentelyn. Hän osaa analysoida organisaation talouden tilaa ja laatia raportteja päätöksenteon tueksi. Hän on taitava viestijä ja viestinnän tietojärjestelmien tuntija. Valmistuttuaan opiskelija toimii esimiehenä tai johdon ja henkilöstöhallinnon asiantuntijatehtävissä.

KOULUTUSOHJELMAN PERUSOPINNOT 70 OP	Suoritusvuosi				
	1	2	3	4	Σ
Ammattikorkeakoulun yhteiset perusopinnot 14 op					
01SUOA Asiantuntijaviestintä 3 op	3				3
01PINFO Informaatiolukutaito 1 op	1				1
01RUO Ruotsin kieli 3 op	3				3
01ENG Vieras kieli ja viestintä 3 op	3				3
01PJYT Yrittäjyysopinnot 4 op		4			4
Toimiva yritys 21 op					
04LII802/1 Tuloksellinen työskentely 5 op	5				5
04LII602/2 Henkilöstö 4 op	4				4
04LII602/3 Talouden ohjaus 4 op	4				4
04LII602/4 Asiakassuhteet ja markkinointi 4 op	4				4
04LII602/5 Logistiikka 4 op	4				4
Yrityksen ulkoinen toimintaympäristö 6 op					
04LII602/6 Yritys ja kansantalous 3 op	3				3
04LII602/7 Yrityksen juridinen toimintaympäristö 3 op	3				3
Työvälineet 10 op					
04LII603/1 Tekstit, taulukot ja esitysmateriaalit 6 op	6				6
04LII603/2 Talous- ja rahoitusmatematiikka 4 op	4				4
Kielet ja viestintä 19 op					
04LII604/1 Yritysviestintä 4 op	4				4
1. vieras kieli 9 op					9
2. vieras kieli 6 op					6

AMMATTIOPINNOT 80 OP	Suoritusvuosi				
	1	2	3	4	Σ
04JOV801 Esimiestyö 15 op					
04JOV801/1 Henkilöstöjohtaminen 5 op		5			5
04JOV801/2 Työlainsäädäntö 5 op		5			5
04JOV801/3 Esimiesviestintä 5 op		5			5
04JOV802 Vastuullinen liiketoiminta 12 op			12		12
04JOV803 Asiakasjohtaminen 3 op			3		3
04JOV804 Henkilökohtainen kansainvälistyminen 3 op			3		3
04LIY801 Ideasta yritystoiminnaksi 10 op					
04LIY801/1 Laskentatoimi ja rahoitussuunnittelu 5 op		5			5
04LIY801/2 Liiketoimintaoikeus ja -suunnitelma 5 op		5			5

04TUT600 Tutkimusorientaatio 10 op					
04TUT601 Tutkimusprosessi 5 op			5		5
04TUT602 Kvantitatiiviset menetelmät ja raportointi 5 op ¹⁾			5		5
04TUT603 Kvalitatiiviset menetelmät ja raportointi 5 op ¹⁾			5		5
Vaihtoehtoiset ammattiopinnot 27 op			27		27

VAPAASTI VALITTAVAT OPINNOT 15 OP	Suoritusvuosi				
	1	2	3	4	Σ
Vapaasti valittavat opinnot 15 op			15		15

HARJOITTELU 30 OP	Suoritusvuosi				
	1	2	3	4	Σ
Harjoittelu 30 op			30		30

OPINNÄYTETYÖ 15 OP	Suoritusvuosi				
	1	2	3	4	Σ
Opinnäytetyö 15 op			15		15

1) Valittava toinen opintojakso. Molemmat opintojaksot sisältävät Tieteellisen kirjoittamisen 2 op.

KOULUTUSOHJELMAN PERUSOPINNOT 70 OP

Ammattikorkeakoulun yhteiset opinnot 14 op

Toteutetaan Lahden ammattikorkeakoulun yleisen suunnitelman mukaisesti.

Toimiva yritys 21 op

04LII802/1 TULOKSELLINEN TYÖSKENTELY 5 OP

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- tutustuu erilaisiin oppimismenetelmiin, joita sovelletaan opintojen aikana.
- hankkii asenteelliset ja käsitteelliset valmiudet tehdä töitä tiimissä ja yhteistyöverkostoissa.
- hankkii projekti- ja tiimityöskentelyn perustaidot, joiden myötä hänellä on valmiudet osallistua projektityöskentelyyn ja johtaa erilaisia projekteja
- hankkii asenteelliset ja käsitteelliset valmiudet ymmärtää innovatiivisen kulttuurin merkityksen erilaisissa organisaatioissa.
- tutustuu luovaan ajatteluun, systemaattisen innovaatioprosessin vaiheisiin ja keskeisiin metodeihin.

Sisältö

Oppimistyylit, oman oppimisen arviointi, ongelmakeskeisiin oppimismenetelmiin tutustuminen, tiimityön perusteet, projektinhallinta, innovaatiotoiminta ja luova ajattelu.

Suoritustapa ja arviointi

Osallistuminen lähiopetukseen ja tutorointiin, oppimistehtävät ja yritysportfolio.

Opiskelumateriaali

Luennoilla jaettava materiaali, omat muistiinpanot.

04LII602/2 HENKILÖSTÖ 4 OP

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- ymmärtää organisaatioiden keskeisimpien henkilöstötoimintojen merkityksen
- osaa työelämän keskeisimmät pelisäännöt
- osaa hahmottaa organisaatorakenteita
- ymmärtää organisaatiokulttuurin ja arvojen merkityksen.

Sisältö

Henkilöstöjohtaminen ja –toiminnot, työelämän pelisäännöt, organisaatio käsitteenä ja organisaatorakenteet, organisaatiokäyttäytyminen ja –kulttuuri.

Suoritustapa ja arviointi

Aktiivisuus lähiopetuksessa, oppimistehtävät, portfolio ja tentti.

Opiskelumateriaali

Viitala R., 2007. Henkilöstöjohtaminen: Strateginen kilpailutekijä, Edita, Helsinki.

04LII602/3 TALOUDEN OHJAUS 4 OP

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- ymmärtää taloushallinnon merkityksen osana yrityksen toimintaa
- perehtyy laskentatoimen osa-alueisiin ja tehtäviin sekä kannattavuusajatteluun
- osaa hyödyntää katetuottolaskentaa markkinointi- ja palveluyrityksissä
- sisäistää budjetointiprosessin vaiheet ja oppii laatimaan lyhyen tähtäimen tavoite- ja tarkkailulaskelmia.

Sisältö

Talousohjaus osana yrityksen toimintaa, laskentatoimen tehtävät, kustannuskäsitteet, katetuottolaskenta, markkinointi- ja palveluyrityksen kannattavuuden seuranta, hinnoittelu, budjetointi.

Suoritustapa ja arviointi

Tentti ja portfolio.

Opiskelumateriaali

Jyrkkiö, E. & Riistama, V. 2006 Laskentatoimi päätöksenteon apuna. WSOY, Porvoo.

04LII602/4 ASIAKASSUHTEET JA MARKKINOINTI 4 OP

Osaamistavoitteet

Opiskelija ymmärtää asiakaslähtöisen ajattelutavan merkityksen liiketoiminnassa, hallitsee markkinoinnin peruskäsitteet ja tehtävät yrityksessä sekä osaa soveltaa markkinointia asiakaslähtöisesti.

Sisältö

Asiakassuhdemarkkinoinnin perusteet, markkinoinnin sisäinen ja ulkoinen toimintaympäristö, kuluttajan käyttäytyminen ja ostopäätöksen teko, markkinoinnin kilpailukeinot: tuote, hinta, saatavuus ja markkinointiviestintä.

Suoritustapa ja arviointi

Lähiopetus, tentti ja yritysportfolio.

Opiskelumateriaali

Bergström, S. & Leppänen, A. 2003. Yrityksen asiakasmarkkinointi. Edita, Helsinki.

04LII602/5 LOGISTIikka 4 OP

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- tuntee logistiikan terminologian
- ymmärtää arvoketjun muodostumisen ja logistiikan mahdollisuudet vaikuttaa yrityksen kannattavuuteen
- tuntee ostoprosessin, varastoinnin sekä tuotannon perusteet
- saa valmiuksia käyttää toiminnan kehittämisen ja valvonnan menetelmiä
- ymmärtää toimitusehtolausekkeet toimitusta ohjaavana kauppasopimuksen osana.

Sisältö

Logistiikkakäsite, ostotoiminta, toimitusehtolausekkeet, varastointi, tuotannon perusteet, menetelmiä: varaston kiertonopeus, toimituserän koon määrittäminen, ABC-analyysi jne.

Suoritustapa ja arviointi

Osallistuminen lähiopetukseen, vierailija/vierailu, yritysportfolio, kirjallinen tentti.

Opiskelumateriaali

Opintopaketti, luentomateriaali.

Yrityksen ulkoinen toimintaympäristö 6 op

04LII602/6 YRITYS JA KANSANTALOUS 3 OP

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- ymmärtää kansantalouden toiminnan peruslainsäädännön
- hallitsee kuluttaja- ja tuottajateorian peruskäsitteet
- ymmärtää markkinamekanismin toiminta-ajatuksen
- ymmärtää suhdannevaihtelun perusajatuksen
- ymmärtää työttömyyden ja inflaation syyt ja seuraukset
- hallitsee talouspoliittisen vaikuttamisen perusteet

Sisältö

Mikro- ja makrotalousteorian peruskäsitteet, hyödykemarkkinoiden perusmallit, kiertokulkuajattelu, työllisyys ja inflaatio, suomalainen suhdannevaihtelu, finanssi- ja rahapolitiikan perusajatus.

Suoritustapa ja arviointi

Lähiopetus, oppimistehtävät, loppuentti.

Opiskelumateriaali

Pekkarinen, J & Sutela, P. 2004. Avain kansantaloustieteeseen. WSOY, Porvoo.

04LII602/7 YRITYKSEN JURIDINEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ 3 OP

Osaamistavoitteet

Kurssilla opiskelija oppii

- hahmottamaan, miten Suomen oikeusjärjestys/-järjestelmä toimii ja mistä osista se rakentuu.
- hahmottamaan, miten yritystoiminnan juridiikka toimii sopimusten laatimisen, tulkinnan, täydentämisen, sopimusrikkomusten sekä tuomioistuintoiminnan osalta.
- toimimaan aktiivisesti ja oikein yrityksen edustajana käytännön sopimusoikeudellisissa ongelmatilanteissa.

Sisältö

Suomen oikeusjärjestyksen/-järjestelmän, lainkäytön sekä täytäntöpanon perusteet, Suomen sopimusoikeuden perusteet. Kaikkia kurssilla esiin tulevia ilmiöitä pyritään tarkastelemaan yritystoiminnan ja käytännön näkökulmasta.

Suoritustapa ja arviointi

Luennot, case-tehtävät ja tentti.

Opiskelumateriaali

Opiskelumateriaalina ovat luennot (tietoiskut + tapausharjoitukset) sekä luennoilla erikseen ilmoitettava materiaali. Ojajarvi, Vainio (toim.); Ammattikorkeakoulun juridiikka I, uusin painos (kurssin aihealueita koskevin osin).

Työvälineet 10 op

04LII603/1 TEKSTIT TAULUKOT JA ESITYSMATERIAALIT 6 OP

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- osaa käyttää työvälineohjelmia liiketalouden tehtävissä.

Sisältö

SFS-standardin mukaisten asiakirjojen laatiminen tekstinkäsittelyohjelmalla, tyylien käyttö tekstinkäsittelyssä, laskentamallien laatiminen ja havainnollistaminen taulukkolaskentaohjelmalla, diaesityksen tuottaminen suunnittelumallia käyttäen grafiikkaohjelmalla.

Suoritustapa ja arviointi

Luennot, harjoitukset, portfolio ja tentti.

Opiskelumateriaali

Hyppönen, Annikki. Word 2003 – tekstinkäsittely. Visual-sarja. ISBN 951-846-203-8

Manu, Petri, Pulkkinen, Heljä. Excel 2003 – taulukkolaskenta. Visual-sarja. ISBN 951-846-211-9

Luennoitsijan ilmoittama materiaali.

04LII603/2 TALOUS- JA RAHOITUSMATEMATIIKKA 4 OP

Osaamistavoitteet

Opiskelija hallitsee talouselämässä tarvittavat keskeiset talousmatematiikan laskentamenetelmät ja tuntee niiden käyttöarvon erityisesti rahaan liittyvissä käytännön tilanteissa.

Sisältö

Prosenttilaskennan soveltaminen verotusta, hinnoittelua ja rahan kotimaista ja ulkomaista arvoa käsittelevissä tehtävissä, indeksien merkitys talouselämää analysoitaessa, korko- ja koronkorkolaskenta selvitettyä pääoman hintaa, tuottoa ja kannattavuutta, säännönmukaisesti toistuvien talletusten ja maksujen hallinta, rahoitusmuodot.

Suoritustapa ja arviointi

Luennot, harjoitukset, aktiivisuus laskuharjoituksissa, portfolio ja tentti.

Opiskelumateriaali

Saaranen, P., Kolttola, E., Pösö J. 2003. Liike-elämän matematiikka. Edita Prima Oy, Helsinki.

Kielet ja viestintä 19 op

04LII604/1 YRITYSVIESTINTÄ 4 OP

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- ymmärtää viestinnän merkityksen liiketoiminnassa tuloksenteon välineenä sekä viestinnän ja organisaatorakenteen yhteyden

- osaa toteuttaa yrityksen viestintää ja valita viestintään tarkoituksenmukaiset keinot ja kanavat

- pystyy kirjoittamaan yrityksen kaupalliset viestit ja tiedotteet ja rakentamaan teksteillään myönteistä yrityskuvaa

- harjoittaa työelämän keskeisiä esiintymistaitoja

- mieltää kielen hallitsemisen työnteon välineenä ja onnistuneen viestinnän edellytyksenä.

Sisältö

Yritysviestinnän periaatteet ja tehtävät, yritysviestintä maineenhallinnan osana, viestinnän merkitys, keinot ja kanavat sekä kaupankäynnin tekstit ja tiedotteet.

Edeltävät opinnot

01SUO Asiantuntijaviestintä 4 op.

Suoritustapa ja arviointi

Luennot ja portfolio.

Opiskelumateriaali

Mattila, H., Ruusunen, T. ja Uola, K. 2006. Viestinnän työkaluja AMK-opiskelijalle. Helsinki: WSOY. Juholin, E.

2008. Viestinnän vallankumous. Löydä uusi työyhteisöviestintä. Helsinki: WSOYpro. Kurssilla ilmoitettava materiaali.

1. Vieras kieli 9 op
  2. Vieras kieli 6 op
- Ks. kuvaukset Liiketalouden kieliopinnot 2011- 2012 –tiedostosta.

AMMATTIOPINNOT 80 OP

04JOV801 Esimiestyö 15 op

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- hallitsee esimiestyöskentelyn keskeisen tieto- ja taitoperustan,
- osaa soveltaa työsuhteisiin liittyvää lainsäädäntöä,
- tuntee ja tietää omat viestintävalmiutensa,
- osaa hyödyntää viestintävalmiuksiaan esimiestehtävässä
- syventää henkilöstönjohtamisen osa-alueiden hallintaa
- osaa soveltaa oppimaansa käytännön projekteissa

04JOV801/1 HENKILÖSTÖJOHTAMINEN 5 OP

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- ymmärtää henkilöstöjohtamisen keskeisimmät osa-alueet
- osaa soveltaa perusteemoja henkilöstöjohtamiseen
- käsittää esimiestyön vastuullisuuden ja kokonaisuuden.

Sisältö

Henkilöstöjohtaminen ja –raportointi, esimiestyön haasteet.

Suoritustapa ja arviointi

Projektityöskentely, oppimistehtävät, välitentit , virtuaali- ja mobiilioppiminen sekä raportit ja esseeet
Projektityöskentelyn osuus väh. 1 op.

Opiskelumateriaali

Hyppänen, R., 2007. Esimiesosaaminen: Liiketoiminnan menestystekijä, Edita, Helsinki

04JOV801/2 TYÖLAINSAÄDÄNTÖ 5 OP

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- hallitsee keskeisimmät työsuhdetta säätelevät säännökset
- hallitsee työsuhdejohtamisen käytännön tasolla
- osaa soveltaa työsuhteisiin liittyvää lainsäädäntöä käytännön tilanteissa.

Sisältö

Henkilöstöjohtamisen lainsäädännöllinen perusta, työsopimus-, työaika- ja vuosilomakysymykset, yksityisyyden suoja, työturvallisuusasiat, yhteistoiminta työelämässä, työehtosopimusasiat.

Suoritustapa ja arviointi

Projektityöskentely, oppimistehtävät, välitentit , virtuaali- ja mobiilioppiminen sekä raportit ja esseeet
Projektityöskentelyn osuus väh. 1 op.

Opiskelumateriaali

Antola, M-Parnila, K-Sainio, J, 2009. Työsuhde käytännönläheisesti, Kauppakamari, Helsinki

04JOV801/3 ESIMIESVIESTINTÄ 5 OP

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- ymmärtää viestinnän merkityksen esimiestyössä.

Sisältö

Omat viestintävalmiudet ja itsensä johtaminen, esimiehen viestintätaidot ja –tyyli, vuorovaikutus ja työyhteisötaidot, muutosviestintä.

Suoritustapa ja arviointi

Projektityöskentely, oppimistehtävät, välitentit , virtuaali- ja mobiilioppiminen sekä raportit ja esseeet
Projektityöskentelyn osuus väh. 1 op.

Opiskelumateriaali

Hyppänen, R., 2007. Esimiesosaaminen: Liiketoiminnan menestystekijä, Edita, Helsinki.

04JOV802 Vastuullinen liiketoiminta 12 op

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- ymmärtää yrityksen taloudellisen sekä ympäristö- ja yhteiskuntavastuun merkityksen yrityksen strategian ja liiketoiminnan kannalta
- ymmärtää ympäristö- ja yhteiskuntavastuuseikkojen hyödyntämismahdollisuudet yrityksen markkinoinnissa
- tutustuu erilaisiin standardeihin ja sertifikaatteihin
- ymmärtää ympäristöjohtamisen roolin ja yhteyden yrityksen muuhun johtamiseen
- tutustuu käytetyimpiin ympäristöjohtamisjärjestelmiin: ISO14001, EMAS
- ymmärtää raportoinnin ja muun ympäristöviestinnän merkityksen eri käyttötarkoituksissa
- osaa analysoida erilaisia ympäristö- ja yhteiskuntavastuuraportteja.

Sisältö

Globaalit ja paikalliset haasteet taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristövastuun näkökulmasta, kestävä kehitys ja yrityksen yhteiskuntavastuu, ympäristö- ja yhteiskuntavastuullisen toiminnan hyödyntäminen yrityksen strategiassa ja markkinoinnissa, ympäristö- ja yhteiskuntavastuuseikkojen taloudellinen merkitys, standardit ja sertifikaatit kilpailukeinona, ympäristöjohtamisen tehtävät ja haasteet, ympäristöjohtamisjärjestelmiä, ympäristö- ja yhteiskuntaviestintä ja -raportointi: GRI-ohjeistus, KILAn suosituksiset.

Suoritustapa ja arviointi

Luennot ja oppimistehtävät.

Opiskelumateriaali

Opettajan laatima materiaali.

04JOV803 Asiakasjohtaminen 3 op

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- ymmärtää asiakkuuksien hallinnan ja johtamisen merkityksen yrityksen menestyksen keskeisenä tekijänä
- osaa soveltaa asiakaslähtöistä ajattelua organisaation toiminnassa.

Sisältö

Asiakaslähtöinen ajattelu, asiakkuuksien hallinnan ja johtamisen peruskäsitteet, asiakkuuksien hallinnan prosessit.

Edeltävät opinnot

Toimiva yritys, Työvälineet.

Suoritustapa ja arviointi

Luennot, oppimistehtävät, tentti.

Opiskelumateriaali

Hellman, K. & Värilä, S. 2009. Arvokas asiakas. Hämeenlinna: Karisto

Muu opintojakson aikana ilmoitettava materiaali.

04JOV804 Henkilökohtainen kansainvälistyminen 3 op

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- ymmärtää kansainvälistymisen merkityksen yrityksen/yhteisön toiminnassa
- parantaa valmiuksiaan toimia oman suuntautumisalansa kansainvälisissä tehtävissä.

Sisältö

Opintojakson sisältö määräytyy suoritustavan mukaan.

Suoritustapa ja arviointi

Opinnot voi suorittaa esim. osallistumalla

- opiskelijavaihtoon
- kansainvälisille intensiiviviikoille ulkomailla
- ulkomaiseen työharjoitteluun
- kansainvälisiin projekteihin
- erikseen sovittaville, henkilökohtaista kansainvälistymistä tukeville opintojaksoille.

Kansainvälistymisopinnojen suorittamista varten opiskelijan on tehtävä 2. lukuvuoden aikana suunnitelma siitä, miten hän aikoo ne hoitaa. Em. suunnitelma on esitettävä hyväksyttäväksi yliopettajalle/vastuopettajalle, joka antaa ohjeet ja hyväksymismerkinnän. Opiskelijoiden on laadittava oppimispäiväkirja tai muu vastaava yhdessä sovittu.

04LIY801 Ideasta yritystoiminnaksi 10 op

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- ymmärtää liiketoiminnan eri osa-alueiden kytkeytymisen toisiinsa
- osaa analyytisesti tarkastella ja suunnitella liiketoiminnan eri osa-alueita
- osaa lainsäädännön vaateet yritystoimintaa käynnistettäessä, eri yritysmuotoja perustettaessa ja hallinnoitaessa sekä markkinoilla kilpailtaessa
- ymmärtää kirjausketjun tositteesta tuloslaskelmaan ja taseeseen
- osaa laatia perustettavan yrityksen rahoitussuunnitelmat ja arvioida toiminnan kannattavuutta sekä tuntee kotimaiset ja kansainväliset maksutavat.

04LIY801/1 LASKENTATOIMI JA RAHOITUSSUUNNITTELU 5 OP

Osio 1: Laskentatoimi 3 op

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- osaa laatia pienen yrityksen kirjanpidon ja tilinpäätöksen
- ymmärtää kahdenkertaisen kirjanpidon ja arvonnalisäveron periaatteet.

Sisältö

Kirjanpitovelvollisuus yritystoiminnassa, kirjanpidon peruskäsitteet, tiliryhmät ja kirjaussäännöt, hankintamenon jaksottaminen, tositteet, tililuettelot ja hyvityslaskut, liiketapahtumien kirjaamisperusteet, arvonnalisäveron kirjaukset, tilinpäätösasiakirjat; tuloslaskelma, tase ja rahoituslaskelma.

Suoritustapa ja arviointi

Luennot, harjoitustehtävät ja tentti.

Osio 2: Rahoitussuunnittelu 2 op

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- osaa laatia alkavan yrityksen liiketoimintasuunnitelman talouslaskelmat
- osaa arvioida hankkeen kannattavuutta
- tuntee tavanomaiset kotimaiset ja kansainväliset maksutavat.

Sisältö

Investointi- ja käyttöpääoman tarvelaskelmat, myyntikatetarvelaskelma ja myyntibudjetti, kolmen ensimmäisen vuoden tulos- ja rahoitusbudjetit, ensimmäisen vuoden kuukausikohtainen kassabudjetti ja tase-ennuste, yrityksen toimintaa kuvaavat tunnusluvut, kotimaiset ja kansainväliset maksutavat.

Suoritustapa ja arviointi

Luennot, harjoitustehtävät, oman ryhmän yrityksen liiketoimintasuunnitelman laskelmat ja opettajan arviointi.

Edeltävät opinnot

Yrittäjyysopinnot, Asiakassuhteet ja markkinointi, Yrityksen juridinen toimintaympäristö.

Opiskelumateriaali

Tomperi Soile,2009: Käytännön kirjanpito ja harjoituskirja, Edita Oyj.

04LIY801/2 LIIKETOIMINTAOIKEUS JA -SUUNNITELMA 5 OP

Osio 1: Liiketoimintaoikeus 3 op

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- tuntee liiketoiminnan käynnistämisen ja harjoittamisen kannalta merkityksellisen lainsäädännön
- ymmärtää eri liiketoimintayhteisöjen oikeudellisen sääntelyn peruseriaatteet
- osaa perustaa erilaisia taloudellista toimintaa harjoittavia oikeushenkilöitä, osaa toimia sekä yrittäjänä että toimihenkilönä eri yritysmuodoissa
- osaa sopimuskumppanina arvioida eri yritysmuotoihin liittyvät oikeudelliset riskit.

Sisältö

Liiketoiminnan aloittamiseen liittyvät normit ja viranomaisvaatimukset sekä sen kannalta merkitykselliset immateriaalioikeudet ja sopimukset. Eri yritysmuotojen perustunnusmerkit ja toiminta. Kilpailuoikeus, yrityssaneeraus ja konkurssi.

Suoritustapa ja arviointi

Osio muodostuu luennoista, harjoitustehtävistä, luentoja täydentävästä kirjallisesta materiaalista sekä tentistä.

Osaamisen arviointi perustuu periodin päätteeksi järjestettävän tenttiin sekä tehtäviin. Tehtävien painoarvo on 40%.

Osio 2: Liiketoimintasuunnitelma 2 op

Osaamistavoitteet

- osata soveltaa aikaisemmin opittuja asioita liiketoiminnan suunnittelussa
- ymmärtää liiketoiminnan osa-alueiden kytkeytymisen toisiinsa
- osata tarkastella ja kehittää liiketoiminnan eri osa-alueita tietyssä toimintaympäristössä
- osata hahmottaa ja hallita yhteistoimintaverkostoja
- osata laatia ja toteuttaa ammattimaisia presentaatioita suurelle yleisölle.

Sisältö

Toimintaympäristön analysointi, markkinointisuunnitelma ja liiketoimintasuunnitelma.

Suoritustapa ja arviointi

Liiketoimintasuunnitelman laatiminen ryhmätyönä, luennot ja liiketoimintasuunnitelman arviointi.

Edeltävät opinnot

Yrittäjyysopinnot, Asiakassuhteet ja markkinointi, Yrityksen juridinen toimintaympäristö.

Opiskelumateriaali

Luentomateriaali ja opettajan erikseen ilmoittama muu materiaali.

04TUT600 Tutkimusorientaatio 10 op

04TUT601 TUTKIMUSPROSESSI 5 OP

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- tuntee tieteellisen tutkimuksen periaatteet, lähestymistavat ja tavallisimmat yhteiskuntatieteiden tutkimusmenetelmät
- tuntee tutkimustyön vaiheet
- oppii arvioimaan menetelmien soveltuvuutta
- oppii arvioimaan tiedon luotettavuutta
- pystyy suorittamaan tavallisimmat tilastolliset analyysit
- oppii ymmärtämään tilastollisten tutkimusraporttien sisältöä.

Sisältö

Yleiset kvantitatiiviset ja kvalitatiiviset menetelmät. Tutkimusongelman ymmärtäminen ja eri menetelmien soveltuvuus tutkimustarpeisiin. Tiedon luotettavuus ja yleistettävyyys. Tutkimussuunnitelman laatiminen ja pienimuotoisen tutkimuksen toteuttaminen.

Edeltävät opinnot

Tekstit, taulukot ja esitysmateriaalit.

Suoritustapa ja arviointi

Aktiivisuus kontaktiopetuksessa, oppimistehtävät, tutkimuksen suorittaminen ja esittäminen ja/tai tentti.

Arviointi asteikolla 1 – 5.

Opiskelumateriaali

Opiskelumateriaalina ovat luennot sekä luennoilla erikseen ilmoitettava materiaali. Muuna, tukevana, opiskelumateriaalina: Heikkilä Tarja. 2005. 5-6. painos Tilastollinen tutkimus. Edita Prima OY, Helsinki.

Huom.

Tutkimusprosessin jatkon 5 op suoritus on vaihtoehtoinen:

04TUT602 KVANTTITATIIVISET MENETELMÄT JA RAPORTOINTI 5 OP

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- oppii käyttämään SPSS-ohjelmistoa analyysivälineenä
- oppii tilastollisen päätöksenteon
- ymmärtää tilastollisen riippuvuuden merkityksen
- oppii valitsemaan sopivan menetelmän ja käyttämään niitä kriittisesti
- ymmärtää tutkimustekstin rakenteen ja kieliasun vaatimukset
- osaa hankkia tietoa itsenäisesti ja soveltaa lähteitä kriittisesti
- hallitsee abstraktin kirjoittamisen.

Sisältö

SPSS-ohjelmisto analyysivälineenä. Havaintomatriisin luominen ja käsittely. Frekvenssijakaumat, tunnusluvut ja graafinen esittäminen. Tilastollisen riippuvuuden tutkiminen. Hypoteesien testaaminen. Monimuuttujamenetelmät. Tutkimustekstin rakenne ja kieliasu. Tiedon hankinta ja lähteiden kriittinen soveltaminen. Abstraktin kirjoittaminen.

Edeltävät opinnot

Tutkimusprosessi

Suoritustapa ja arviointi

Aktiivisuus kontaktiopetuksessa, oppimistehtävät, mahdolliset projektityöt ja raportointi

Opiskelumateriaali

Kniivilä, S., Lindblom-Ylänne, S., Mäntynen, A. 2007. Tiede ja teksti. Tehoa ja taitoa tutkielman kirjoittamiseen. Porvoo: WSOY.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Helsinki: Tammi.
Luennot sekä luennoilla erikseen ilmoitettava materiaali.

04TUT603 KVALITATIIVISET MENETELMÄT JA RAPORTOINTI 5 OP

Osaamistavoitteet

Opiskelija

- sisäistää kvalitatiivisen tutkimuksen taustalla olevan ajattelun mallit
  - osaa laatia perustellun kvalitatiivisin menetelmin toteutettavan tutkimussuunnitelman
  - osaa arvioida kvalitatiivisen tutkimuksen reliabiliteettia ja validiteettia tutkimustavan omista lähtökohdista käsin
  - ymmärtää tutkimustekstin rakenteen ja kieliasun vaatimukset
- osaa hankkia tietoa itsenäisesti ja soveltaa lähteitä kriittisesti
- hallitsee abstraktin kirjoittamisen.

Sisältö

Kvalitatiivinen lähestymistapa yhteiskuntatieteellisessä tutkimuksessa. Erilaiset tutkimusasetelmat. Kvalitatiiviseen tutkimusstrategiaan perustuvan tutkimussuunnitelman laatiminen. Tutkimusaineiston tulkinta ja analysointi. Tutkimustekstin rakenne ja kieliasu. Tiedon hankinta ja lähteiden kriittinen soveltaminen. Abstraktin kirjoittaminen.

Edeltävät opinnot

Tutkimusprosessi

Suoritustapa ja arviointi

Luennot ja harjoitustyöt

Opiskelumateriaali

Kniivilä, S., Lindblom-Ylänne, S., Mäntynen, A. 2007. Tiede ja teksti. Tehoa ja taitoa tutkielman kirjoittamiseen. Porvoo: WSOY.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Helsinki: Tammi.
Luennot sekä luennoilla erikseen ilmoitettava materiaali.

Vaihtoehtoiset ammattiopinnot 27 op

Ks. kuvaukset Liiketalouden vaihtoehtoiset ammattiopinnot 2011-12. Vaihtoehtoisten ammattiopintojen tarjonta vaihtunee vuosittain.

VAPAASTI VALITTAVAT OPINNOT 15 OP

Vapaasti valittavat opinnot voidaan valita oman koulutusyksikön tai Lahden ammattikorkeakoulun muiden koulutusyksiköiden tarjonnasta. Opintoja voidaan valita myös muista kotimaisista ja ulkomaisista korkeakouluista. Opinnot tulee hyväksyttävä osaksi opintosuunnitelmaa.

HARJOITTELU 30 OP

Tavoitteet ja sisältö

Opiskelija perehtyy alansa ammattiopintojen kannalta keskeisiin käytännön työtehtäviin sekä opittujen tietojen ja taitojen soveltamiseen työelämässä. Opiskelija laajentaa ja syventää ammatillista osaamistaan ja valmentautuu alansa työelämän vaatimuksiin. Työharjoittelu on siten osa ammattiinikasvamisprosessia. Työharjoittelun kesto on 30 op. Ryhmät suorittavat työharjoittelun 30 op yhtäjaksoisesti 3. lukuvuoden kevätlukukaudella. Opiskelija hankkii työharjoittelupaikan itse ja opettajat valvovat työharjoittelua. Työharjoittelusta on erikseen ohjeet raportointiin, seminaariin ja arviointiin.

OPINNÄYTETYÖ 15 OP

Tavoitteet ja sisältö

Opinnäytetyön tavoitteena on kehittää ja osoittaa opiskelijan valmiuksia käyttää tietojaan ja taitojaan omaan koulutusalaansa liittyvän työelämälähtöisen aiheen tutkimisessa ja kehittämisessä. Opinnäytetyö on prosessi, johon kuuluvat tieto- ja taitoperustan hankkiminen, aiheen valinta, tutkimustyön suunnittelu ja toteutus, raportointi ja työn esittäminen sekä opinnäytetyön arviointi. Opinnäytetyön aloittaminen edellyttää, että opiskelija on suorittanut pääosan oman suuntautumisensa ammattiopinnoista.

Suoritustapa ja arviointi

Opinnäytetyö voidaan tehdä yksin tai toisen opiskelijan kanssa. Opinnäytetyö tehdään pääohjaajan tukemana. Lopullisen opinnäytetyön arvioinnin suorittaa liiketalouden nimeämät kaksi henkilöä. Ohjeet opinnäytetyön raportointiin, seminaareihin ja arviointiin löytyvät liiketalouden verkosta.

YHTEYSTIEDOT

Lahden ammattikorkeakoulu Liiketalouden ala

Ståhlberginkatu 4B
15110 Lahti
Puh. (03) 828 19
Faksi (03) 828 2635

Koulutuspäällikkö Tuija Salminen

Opintotoimisto
Puh 044 708 1330 ja 044 708 1332
Sähköposti: liiketalous@lamk.fi
Opintotoimiston aukioloajat:
ma, ti, ja to klo 9.00 - 15.00
ke klo 9.00 - 17.30
pe klo 9.00 - 12.00

Koulutussuunnittelija
Nuoret, puh. 044 708 0775
Aikuiskoulutus, puh (03) 828 2642

Sähköpostit: etunimi.sukunimi@lamk.fi

YHTEISKUNTATIETEIDEN, LIKOTALOUDEN JA HALLINNON ALA

LIKOTALOUDEN KOULUTUSOHJELMA.

Markkinointi
Taloushallinto
Johtaminen ja viestintä
Yrittäjyyspolku

Yliopettaja Marjatta Pasanen
Puh. 050 526 5866

KANSAINVÄLISEN KAUPAN
KOULUTUSOHJELMA
Yliopettaja Maija Romo
Puh. (03) 828 2613

LIKETOIMINNAN LOGISTIIKAN
KOULUTUSOHJELMA
Yliopettaja Maija Romo
Puh. (03) 828 2613

DEGREE PROGRAMME IN INTERNATIONAL
BUSINESS
Yliopettaja Maija Romo
Puh. (03) 828 2613

LUONNONTIETEIDEN ALA

TIETOJENKÄSITTELYN KOULUTUSOHJELMA
Yliopettaja Harri Kokkonen
Puh 050 380 8309

DEGREE PROGRAMME IN BUSINESS
INFORMATION TECHNOLOGY
Yliopettaja Torsti Rantapuska
Puh. 050 526 5867

LIKOTALOUDEN YLEMPI AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO

YRITTÄJYYDEN JA
LIKETOIMINTAOSAAMISEN
KOULUTUSOHJELMA
Yliopettaja Ulla Kotonen
Puh. 044 708 0588

MASTER'S PROGRAMME IN INTERNATIONAL
BUSINESS MANAGEMENT
Yliopettaja Brett Fifield
Puh. 050 502 0698